

Előfizetési ár :

Egész évre 5 fjt
Félévre 1 fjt 50 kr.

5. sz.

Megjelen minden hó 15-én.

Hirdetések soronként 10 kr.

IV. ÉVFOLYAM.

Megrendelhető minden
póstahivatalnál és a szer-
kesztőségénél Budapesten
az állatorvosi taninté-
zetben.

Mindennemű közlemények a
szerkesztőhöz intézendők.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny,
a magyarországi állatorvosegylet tulajdon közlönye.

Ez idei szerkesztő : **Nádaskay Béla**, tr.

Tartalom: A tenyészmarha vásár és kiállítás Budapesten. — A szemtü
körrel való vizsgálat állatoknál. — A gyakorlat köréből. — Kisebb közle
mények. — Különfélék.

A tenyészmarha vásár és kiállítás Budapesten.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi k. miniszter f. hó 7., 8 és 9-ik napjain a szarvasmarha- és juhtenyésztés elő mozdítása érdekében díjazással egybekötött tenyészállat vásárt tartatott szarvasmarha- és juh tenyészállatokból. A vásár célja az volt, hogy egyrészt az ily állatokat venni szándékozók a jele sebb állatok beszerzési forrásaival megismerkedjenek, s hogy másrészt az eladni óhajtóknak állatjaikat nagyobb számú vevő vel megismertetni legyen alkalmuk. A tenyészállat tulajdonosok részvételének fokozására a fentemített miniszterium jutalomdí jakat is tűzött ki és pedig I. magyar fajta bikákra 3 díjat, 100 40 és 20 drb tizfrankos aranyat, bikaborjakra 2 díjat, 10 és 5 drb tizfrankos, tehenekre 3 díjat, 50, 20 és 10 drb tizfrankos aranyat. II. nyugati fajtákra um. berni, kuhlandi, pinzgauai, all gaui bikákra 3 díjat s tehenekre szintén 3 díjat olyat, mint a magyarfajtákra; egyéb kulturfajtákra 1 drb bikára 30, egy te hénre 20 aranyat, Juhokra a következő díjak voltak kitűzve :

I. Merino electoral negretti: 1 díj 25 drb tizfrankos arany-

ból, hasonlóképen egy díj hazai fésüs gyapjas vagy francia irányú tenyészállatokra.

II. Rackára egy 25 drb tizfrankos arany-díj

III. angol juhokra és

IV. egyéb fajta juhokra szintén egy-egy 25 drb tizfrankos aranyból álló díj.

Ezen jutalomdíjakon kívül elismerő oklevelek is adtak.

Ezen díjtételekből egyúttal a vásárra bocsátott állatfajtaokról is következtetést vonhatni.

Minden hasonló alkalom elmúltával legelősször azon kérdés vetődik fel, vajjon a kitűzött cél eléretett-e vagy sem?

Erre a kérdésre azonban több szempontból lehet és kell felelni, így a történt bejelentések és kiállított darabok számára, továbbá a felhajtott állatok illetve fajták minőségére s a forgalom nagyságára való tekintetből.

Elmondhatni miszerint, — tekintve azt hogy ez alkalom jóformán kezdésnek veendő, — a vásár eredménye mind a három szempontból itélve szépen megfelelt a célznak.

Mert ime: összesen 34 bejelentő 240 drb különféle fajta szarvasmarhát és 24 bejelentő összesen 386 drb juhot állított ki. Ezen szám adatok igen szépek. Azt is tapasztalhattuk, hogy különösen az I-ső főcsoportban a haza legkülönfélébb vidékeiről jött az anyag. Ez irányban csak egy sajnos körülmény tűnt föl; az, hogy Erdély egészen hiányzott.

A mi pedig a kiállított fajta állatok minőségét illeti, az általában kiváló volt. Láthattunk a Csekonics Endre gr. a Vojnics Simon, a Sennyey Lajos báró kiállította szép magyar bikákon kívül, gyönyörű angol shorthorn, allgauti, berni, möllthali, mariahofi tisztavérű állatokat; nemkülönben igen szép allgauti és shorthorn, pinzgauti és shorthorn, allgauti és magyar és charolais-magyar keresztezéseket. Nevezetesen az allgauti és shorthorn állatok Albrecht főherceg m -óvári és bélyei uradalmából; Schönborn Ervin gróf tiszta allgauti és berni állatai s már idézett keresztezései; továbbá Cséry Lajos keresztezései, az állami ménesbirtokokból jött tisztavérű berni és möllthali állatok, Keglievch István gróf mariahofi barmai ragadták meg figyelmünket.

A juh kiállítás szintén igen szép volt s láthattunk kitünő példányokban merinókat, fésűs gyapjas, francia és angol husju hokat is.

A sikerült kiállítást érdem szerént bőven méltányolta is az összes hazai sajtó. Mi pedig nem mulaszthatjuk el ezen alkalmat, hogy oda ne mutassunk azon hiányra, a melyet épen a közelmúlt kiállítás még élesebben feltüntete s a mely hiány a kiállításnak nagy becsét még egy tekintetből emeli. A m. k. állatorvosi tanintézet hallgatói ugyanis 1874 vagyis az állattenyésztési tanszak felállítása óta azon szerencsés helyzetbe jutottak, hogy az állattenyésztést és fajtatant nemcsak sokkal kiterjedtebben előadva, hanem hogy ezt épen az e téren kiválóan szakjeles Tormay Bélától hallhatják.

Mi azon körülményből, hogy a nmélt. miniszterium (ám bár csak 1874-ben) az állatorvosi tanintézeten az említett tan szakot önállóvá emelte s azt a nevezett nagyérdemű tanárra bízta, csak ama nézetünk helyes voltára következtethetünk, mely szerént a n. mélt. földmiv. ipar- és keresked. ügyi miniszter is szükségesnek ítélte azt, hogy jól szakképzett állatorvos alapos és elig terjedt fajta- és tenyésztési ösmeretekkel kell hogy birjon;

Ámbár hogy a tanszék felállításával a tanítás kétségen kívül nagy lendületet nyert, mégis csak részben van általa a cél elérve. Mert ha szóval még oly élénken festi is le tárgyát az előadó, emellett mégis legnagyobb tere marad a tanuló képzelőtehetségének; pedig azt hisszük, hogy e téren ép oly szükséges és hasznos a meggyőződés, mint a más tudomány terén. Már pedig ezt elérni itt is csak oly uton lehetséges, mint másutt, az u. n. demonstratió útján. Más szavakkal: szükségesnek tartjuk, hogy a tanulónak értelme ne csak *füle*, hanem *szeme* útján is tanulhasson, képez tessenek.

Ime elértünk azon szemponthoz, mely a közelmúlt *kiállítás* becsét még inkább emelte. Ime alkalmat nyújtott az az ez idén tanuló állatorvosnövendékeknek arra, hogy legalább azon fajta állatokat, a melyek a vásáron kiállítva voltak, a maga valóságukban és pedig szép példányokon tanulmányozhassák, hogy

értelmüket ez irányban is nemcsak hallás útján de szemüket is képezhessék. S ezen alkalom is annál nagyobb becsü, mert épen helyben s díjmentesen volt megtekinthető.

Nem mulaszthatjuk el tehát az épen kifejtett szempontból egyrészt teljes szívből hozzájárulni azon elismeréshez melylyel a vásár kezdeményezője és indítója Tormay B. kir. tanácsos fárad hatlan buzgalmának tartozunk; másrészt pedig előre is köszönetet szavazván, azon bizalmunknak is kefejezést adni, hogy ő különös tekintettel az általunk felhozott okokra is, — oda fog hatni, miszerént ilyen alkalom ha lehet, minden évben felmerüljön. Erősen megvagyunk róla győződve, hogy a földmivelési miniszter ő excellentiája, kinek gondjai közé az állatorvosok képeztetése is tartozik, — annál is inkább felfogja karolni a hasonló alkalmak létesítését, a mennyiben az első kezdés oly fényesen sikerült.

y.—

A szemtükörrel való vizsgálat állatoknál.

Már volt alkalmunk először a "Veterinárius" 1879-ik évi folyamában Blazekovic Fer. alisp. állatorvostól, majd ismét a „V." mult évi folyamában (6. sz.) az állatoknál igénybe vett szemtükörrel való vizsgálatról megemlékezni s annak fontosságára figyelmeztetni. Épen a tárgy ezen fontos volta indit, hogy az „österr. Viertj. Schrift f, wiss. Weter. Kunde" ez évi I-ső füzetéből lényegi kivonatban tudomásukra hozzuk a t. olvasóknak azt mit legujabban *Bayer* dr. bécsi tanár mond e tárgyban.

Bevezetésül megemlékeztvén az eddigi ez irányban felmerült közleményekről,- öröndetes előhaladásnak mondja az állatorvógyászat terén azt, hogy az eljárás diagnostikai segédül igénybe vétetik s már nem elégesznek meg azzal, hogy mint eddig, az állat az istálló ajtóba álltassák vagy valaminek nekivezetessék.

Ezután kiemelve azt, hogy a bécsi intézetben a tanulóknak van alkalmuk a czélszerű szemvizsgálási módokkal megismerkedni s azokban magukat gyakorolni, — a régebben az intézetből kikerült jelenleg külgyakorló állatorvosok számára, kik ez

eljárásokkal nincsenek megismerkedve, leírja *B.* tnr röviden a szemvizsgálás hogyan-mikéntjét, módját.

Kezdi az *oldalvilágítással*, melynek szerénte főelőnye az, hogy a szemgolyó mellső részeit intenzív megvilágítva s még nagyítva is láthatni.

Ezen megvilágítás úgy történik, hogy mintegy 5 ctmnyi gyűtávval bíró kettős domború (üveg) lencsével egy az illető szem oldalán egyenlő magasságban levő fényforrásból felfogott sugarakat a szembe vetünk illetve az abban megvizsgálandó helyre. Használható e célra homorú tükör is ; részletesebb vizsgálatnál még egy egyszerű nagyítót ha a cornea elé tartunk, azon részeket nagyítva szemlélni.

A vizsgálat ezen módja igen becses a szaruhártya változó sok megállapítására, különösen egyenetlenségek, a felszínen előforduló rendellenességek felismerésére. Nem szabad azonban feledni, hogy erős világitásnál a rendes cornea is mindig szürkés fényt mutat, ami nem homályosodás hanem csak reflex.

A mellső szemesarnokban előforduló kóros terményeket az oldalvilágítással szépen felismerhetni; tájékozódhatni a szivár ványhártya felszínének milyensége felől, s lobos larakodások és a "pupilla-szél kóros változásai tisztán megismerhetők ; így pl. a lencsetok és szivárványhártya összetapadásától visszamaradt fehérés gyűrűzött pontocskák, festenyfoltok, melyek oly aprók hogy a közönséges eddig szokásos vizsgálati módon észrevenni nem lehet.

A szemlencse, jégencse is rétegzetes alkata által mint a cornea, szürkésnek tűnik fel; de ebben is a kóros zavarodások kékes vagy tiszta fehér foltok, csíkok stb, képen tisztán észlelhetők. Csekély elmosódott zavarodást is jobban fellehet ismerni a tükör segélyével a midőn a szem alapjának képe mintegy ködben látszik.

A szem mélyebb részeinek vizsgálatára az oldalvilágítás kevésbé alkalmas.

A *tükörrel* való vizsgálatra átmenve *B.* tnr először annak elvét tárgyalja röviden, megemlítvén, hogy a szem fenekéből rendszeren mitsen lehet látni s a pupilla sötét; de a mint saját

szemünket mintegy fénylővé (fényforrássá) tesszük azonnal be láthatunk a vizsgálandó szembe, megláthatni annak fenekét.

E végre egy, központjában kis nyílással bíró homorú tükör szolgál, a melylyel a vizsgálandó szem mögött felállított fény sugarait abba bevetjük s általuk ama szem feneké megvilágittatik. A fényforrás lehet a term. napfény, légszeszláng vagy petroleum köz. olaj és gyertyaláng. A fény neme nagyban módosítja a szemfenék színezetét, a mennyiben a mesterséges fényvel sok sárga fény jut a szembe miáltal a piros szín narancsszínbe hajló, a kékes tapetum pedig zöldbe és sárgába hajló lesz.

A fény mennyisége, ereje által is módosúlhat a szemfenék színe; a mellett hogy igen erős fény következtében a pupilla igen erősen összehúzódik, s a szemfenékből alig lesz valami látható ; ezt ugyan Atropin becseppentésével meglehet akadályozni s így a látter is növekszik. Mindemellett egyszerre nem lehet a szemfenekét áttekinteni, hanem csak felkeresett részletekben.

Azonban ha minden feltétel megvan is, mégsem fogja min denki a szemfenekét láthatni, miután abból a jégencse által a fényugarak erősen központosítva jönnek vissza. Normál és rövidlátó egyéneknek tehát homorú lencsét kell használniok, miáltal a szemfenék *nagyított fenálló* képét nyerik.

Ha gyűjtőlencsét helyezünk a vizsgálandó szem elé, akkor fordított de kevésbé nagyított képet kapunk a szemfenékről, a mely módon ugyan nagyobb tért láthatni, de a részletességek nem tűnnek fel oly nyilván, mint a homorú lencse adta erősebben nagyított képen. Ez alapon *B.* trn ajánlja mind a két mód alkalmazását egymásután ; továbbá figyelmeztet azon változásra, mely a látter nagyobbodásával annak színezetében tapasztalható, nehogy anaemiát vagy hyperaemiát diagnostizáljunk, holott a halványabb vagy erősebb színezetet csak a látter csekélyebb vagy nagyobb terjedelme okozta.

Bayer dr. trn eddigi vizsgálatait fényverővel (emberorvo sok által használni szokott fültükörrel) és orr csípő szemüveg gel teljesíté s azt tapasztalta, hogy normal látó szem 15 —16-os számú homorúlencsével igen tiszta képeket nyerhet. Ujabban különös tükröt készítettett e célra és pedig egy fényverőt, mögötte egy központ kívüli koronggal melylyel különféle lencse

tolható a tükör nyílására. *B.* rendszeren mesterséges világitást használ, és pedig egy fényvető előtt álló gyertyalángot. Tagadja, hogy nehéz volna a szemvizsgálat eszközlése; még eddig egy lovat sem talált, mely ne engedte volna a vizsgálatot s csak egyetlen esetben volt kénytelen kényszerhez (orrfékhez) nyúlni; de állítja, hogy a vizsgálat felette nagy türelmet igényel s ez okból ajánlja kezdetben az Atropin alkalmazását, A szemhéjak szetnyítására mint embernél használtatni szokott könnyű szem héjrugót alkalmaz, mely kivált a pislogás megakadályozásával szolgál.

Ha tehát egy ló szemébe nézünk, mondja *B.* tr tovább, előbb a szemfenéket elmosódva zöldnek látjuk, csak később, rögzített, alkalmazott tekintésre lehet a részleteket is észlelni. Ekkor a láttér körületét zöldnek, közepét inkább sárgásnak lát ni, mindegyikben számos sötét pont tűnik fel, melyek világosabb keskeny udvar által környezettek. Leebb a fénylő zöld szín néha élesen határolva, néha elmosódva, de mindig egyenes körvonalban, veresbarnába megy át, mely sűrűn helyezett veresbarna pontokból áll; ezen sötét részletben fekszik a látideg belépése helye haránt ovalis vöröses lemez képen, melynek alsó ivete közepén néha kissé lapúlt vagy behúzódott. E vöröses korongot fehér gyűrű köríti, melynek külső határán a festeny sötét szélzetet képez. A szemölcsön belül csak kis távolságban a szélétől számos sugarasan s elég egyenesen kifelé haladó edény ered, melyeket követni lehet a zöld tapetumig s tovább is. Lónál te hát a központi edények, milyenek embernél, szarvasmarhánál kutyánál találhatók, nincsenek.

Az ideg szemölcs helyzete nem mindig egyenlő ; néha közelebb, másszor távolabb van a tapetumhoz. A fehér szélzet is mutat változásokat.

Napvilágnál a tapetum inkább kékes-zöld, a sötét öv violaszínű csillogással; a látideg belépése igen halvány.

Szarvasmarhán csak egy alkalommal vizsgálhatta a szerző a szemet; s ennek zöld színezete a lószem tapetuma zöld színétől egészen elütő volt; továbbá talált u. n. központi edényeket melyek gyakran keresztezik egymást, majd pedig egymás mel-

lett haladtak; ily módon nagy vörös foltok jöttek létre. Hasonló látványt ad a kecskeszem is.

Kutyánál a kép még szebb mint lónál ; a zöld ugyanis teljesebb, (smaragd zöld) a sárga pedig inkább narancssárga. A papilla fehéres és belőle nagyobb edények erednek, néha erős edény iv is látható.

Végül *B.* tnr a szemvizsgálat gyakorlati értékére is áttér s ez irányban oda nyilatkozik, hogy az tudományos és orvostörvénytörvényeszi szempontból nagy jelentőséggel bír. Tudományos szempontból ugyanis képesek leszünk az eddig belső szemlob, zöld és fekete hályog névvel illetett bántalmakat lényegükben közelebb meghatározni; s talán a szemtükör által nyert adatokat a kórisme segítségével felhasználni belső szenvedéseknél.

Felette nagy értékű azonban a szemtükörrel való vizsgálat orvostörvénytörvényeszi szempontból, mert lehetséges lesz általa olyan szemben változásokat kimutatni, mely az eddigi vizsgálati módon egészségesnek ítéltetnék; oly változásokat, melyek okozója azon kórfolyamat, melyet a törvény *havivakság* névvel jelöl.

A gyakorlat köréből.

Jod a Chinin helyett,

Egy orosz orvos, Nonodeitschuscki, állítja, hogy ha az iblanyfestvényt (tnct. iodi) 10—20 cseppet fél pohár vízben minden 8 órában ismételtlen rendelé, az a malaria-láz gyógyításában a chininnel egyenlő hatású volt. Crinelle orvos ezen gyógymódot alkalmazva, az eredmény minden várakozását felülmúlta; 35 malaria lázat 3-ad napos tyussal, ily módon gyógyított meg ; hasonlóképen 4 esetet, melyhez diarrhoea és 8-at melyhez neuralgia malarica társult, kevés Opium vagy valamely adstringens szer hozzáadásával gyógyított. Mindezen esetben az eredmény teljesen azonos volt a chininum sulfuricum hatásával. Némely esetekben az iblanyfestvény mintegy elmetszve a bajt röktön megszüntek a rohamok úgy hogy a gyógyszer bevétele után többé nem léptek fel. Lépnagyobbodás jelenlétében a terime csökkenés sok-

kal gyorsabban állott be, mint a Chinin hatására. Mindezek mellett még azon előnye van a Jodfestvénynek, hogy sokkal kevésbé rontja az étvágyat mint a Chinin.

(The Practitioner. és Gazz. Med. Prov. Venete. Ilmedico Veterin. 1881. 4.)

(Ezen tapasztalatokat ugyan embereken tették a nevezett orvosok ; mi azon célból közöltük, hogy a szóban lévő szerrel állatokon is teendő kísérletek foganatba vételére figyelmeztessünk, illetve felhívjuk a gyakorló kartársakat.)

A derme gyógyítása.

Zangger tnrnak, a zürichi iskola igazgatójának sikerült, volt három tetanus traumaticus esetet meggyógyítani; s ha tán e gyógyulás nem volna is kizárólag a gyögmódnak tulajdonítandó, mindamellett érdekes az általa követett eljárás. Tán a t. kartársak egyike vagy másika szintén jut ily kedvező eredményre, követvén a itt leírt eljárást. Tudva lévő dolog, hogy a dermés ló elhullhat úgy tüdővérbőségben vagy pneumonia hypostaticában, mint a táplálkozás hiányában is. Z. tnr tehát időt nyerendő arra, hogy az állat ehessék, táplálkozhassék, s kikerülhesse a mellüri zsigerek várpangását, 2-szer, 3-szor napjában chloroform narcosist eszközölt. Ez által a görcsök szüneteltek másfél—2 órára s az állat az alatt képes volt enni és inni; ezen felül ily módon sikerült kikerülni bármely ingerülést is és még a sértést is, ha az felfedeztetett, gyógyítható.

Mind ez esetben a betegség elhúzódott a 4-ik hétre s tovább. A görcsök mindig gyengébben-gyengébben ismétlődtek, míg végre egészen megszűntek.

A chloroform alkalmazásmódja lényeges befolyással van az eredményre. Zangger a Defays-féle készüléket módosítá úgy, hogy általa a chloroform a levegővel vegyülhet.

Rendesen elegendő 30—40 gramm chloroform a narcosis kellő fokának elérésére, a mi beállott, ha az állat mintegy álmos sá lett, szemeit hosszú ideig zárva tartja s mellő végtagjaiban reszkedni kezd.

Z. tnr készüléke, melyet a chloroform altatásnál alkalmaz, széles szájú palaczk vastag dugóval ellátva, melyen két lyuk megy át s ezekben üvegcsövek vannak. E csövek egyikén át friss levegő jut az üvegbe ; a másika kaucsuk cső által egy zacskóval áll összeköttetésben, mely az állat orrára erősítetik; ott hol ebbe benyílik a kaucsuk cső, két szelep van egy külső s egy belső, a melyek különböző időkben nyílnak s záródnak. Ha az állat belégzik a külső szelep záródik a belső felnyílik s ezen át a chlorormot felszívja, ez kilégzésnél záródik míg a másik kinyílik, kibocsátva a kilehelt levegőt. A chloroform a palaczkban van szivacsba beitatva elhelyezve.

(La clinica veterin. 1879. II medico Veterin. 1879.)

Kisebb közlemények.

A kék világosság hatása.

A színek hatására vonatkozva, érdekes közleményt olvasunk az „Egyetértés” f. é. május 15. sz.-ban, a melyből tán érdekel vesznek t. olvasóink a következő adatokat:

Egyes tények már régebben ismeretesek arra nézve, hogy a különböző színek különösen a különböző színű fény, nagyon különböző hatással vannak az állatok, sőt a növények fejlődésére is.

Az állatok nem vesznek el ugyan a sötétben, sőt képesek ki is fejlődni, de azért nagyon meglátszik rajtuk a fény színének befolyása. Béchard tanár, a ki ezt a tulajdonságot legelőször észrevette légytojásokat tett különböző színű üvegek alá. Alig néhány napi megfigyelés után azt kellett észrevennie, hogy a violaszínű üveg alatt levő példányok majdnem háromszor oly nagyok, erősek, mint azok, melyek zöld üveg alatt fejlődtek. A mellett az előbbieket frissek, életerősek, virgonczok voltak, emezeket tunyák, lassuk, minden élénkség nélkül valók. Még feltűnőbbek e tekintetben Pleasonton amerikai generális kísérletei, melyeket néhány esztendő előtt Philadelphióban hajtott végre. Ő mindjárt nagyobb állatokon kezdte, a hol a hatás is szembetűnőbb : malaczkokon. Négy négy malaczkot tökéletesen egyforma nagyot és su-

lyosat zárt el két ketreczbe, az egyiket kék üveggel fedte be, a másikat ibolya színűvel. Alig három hónapi etetés után, mialatt minden ketrecz lakossága tökéletesen egyforma táplálékban részesült, a kék üveg alatt levők 386 az ibolya színű alattiak pedig 398 fontot nyomtak. Ez utóbbiak tehát 12 fonttal lettek nehezebbek. Pedig ez esetben oly színű fény (a kék és ibolya) lett alkalmazva, mely tulajdonságaira nézve csak keveset tér el egy mástól, s nincsen e két fény között az a különbség, a mi például az ibolya és vörös között létezik.

Young kísérletei még tovább mennek. Ő a genfi botanikus kertben sok mindenféle vízi állattal tett kísérleteket, a legkülönbözőbb színű világítás mellett. A béka porontyok (mint a nép nevezi: ebihalak) mikor vörösfény sütött rájuk egy hónap alatt csak 19 milliméter hosszú és 4*5 mm. szélesek lettek, ellenben a viola színű sugarak behatása alatt megnöttek 27 mm. hosszúra és 6*6 mm. szélesre, s több mint kétszer többet nyomtak az előbbieknél. Sőt ibolya szín alatt jobban fejlődtek, mintha a napvilág fehér napja sütött volna rájuk. Legkisebbek maradtak azonban az állatok zöld fény mellett, mikor alig 15 mm. hosszúak és 3*6 mm. szélesek lettek. Hasonló eredmények mutatkoztak, a pisztrángok, lazacok, süllőkkel s egyéb vízi állatokkal. Serrano Fatigati észlelései szerint pedig az infuzóriák, ezek az alsórendű állatok is éppen úgy alá vannak ennek vetve, mint a legfelső rendűek.

A tény tehát az, hogy az állatok nem egyformán fejlődnek a különböző színű világosság behatása alatt, noha világosságra valamennyinek van szüksége. Az ibolya és kék szín a legkedvezőbb fejlődésükhöz és életükhöz, kevésbé jó a sárga és a minden színből keveredett fehér, legkevésbé jó pedig a vörös és a zöld. Hogy mi ennek oka, az teljesen eldöntve nincs.

A Bromkáli hatása némely állatbetegségeknél.

Niederhäusern tanárnak a berni iskola igazgatójának öt ször volt alkalma ezen szert állatoknál igénybe venni és pedig lónál, tehénél, kutyánál és két kecskénél, és pedig a legjobb eredménnyel.

Egy közép nagyságú tejelő kecske a húgyhólyagnak túlér zékenységében (hyperestesia) szenvedett. A húgy legfőlebb 3—8 perczig maradt meg a hólyagban. N. ezen betegnek két gramm Bromkalit rendelt adagonként, 3-szor napjában, mintegy 400 gramm vízben. Két nap multával már nagy javulás állott be, a mennyiben a húgy már 15—20 perczig megtartatott. Még néhány nap múlva ugyanoly adagban alkalmazva a szert, teljes volt a gyógyulás. Sem az étvágy sem a tejelválasztás nem lett a gyógykezelés által megzavarva.

Egy kicsiny 4 hónapos eb több hét óta epileptikus rohamokban szenvedett, melyek minden félórában ismétlődtek. Egy gramm kalibrom vízben s igen hígítva, 24 órai szünetet hozott létre; ezen idő folytán az állat evett, de gyakran álmosnak lát szott. A rohamok ismétlődtek; de a gyógyítást nem leheté folytatni, mivel az ebet tulajdonosa kiirtatá, kételkedvén meggyógyulásán.

Egy angol csődör több hónap óta beteg, minden eredmény nélkül kezeltetett. Az állat igen nehezen húgyzott s csak keveset; a dülmirigy és a hólyagnyak nyomásra fájdalmas vala. Ezen állat 10 gramm kalibromot kapott reggel és esttel ivóvizébe, szabad levegőre lett bocsátva és napjára 5 klo zabot s tetszésére szénát. Három nap múlva a húgyozás hosszabb időközökben történt; további 6 nap alatt s a bromür adagának 15 grammra lett emelése után az állat teljesen meggyógyult.

Egy öt éves tehénnek hüvely lobja volt, s a húgyzás alkal mával nagy fájdalmat külöt. Nyálkás folyadékok befecskendése mitsem használván, 15 grm bromürt kapott egy napra két részben az italba vegyítve s ez három nap alatt könnyebbülést adott. A szer ismételve lett, de nem tudni sikerrel-e és mennyi időre.

Egy másik kecskénél a húgyhólyag nyakának izgatottsága a fenebb leirt kezelés által néhány nap alatt gyógyult.

N. végül azt mondja, hogy a bromkali annál előnyösebben hat minél hígítottabban adatik. Legjobb mód azt az italba adni.

(La clinica veterin. 1879. II medico veterin XXIII. 4.)

A húgy színezete gyógyszerek következtében.

Tudjuk, hogy a húgynak színezete, de méginkább alkata sa kórtani s diagnostikai fontossággal bír. Vannak azonban gyógyszerek a melyek a húgynak esetleges színt adnak; így a santoninum, a szenna, a rhabarbara, a csersav, a carbolsav, a kovasavas szóda; ez okból szükséges a gyakorlat emberének ősmerni a húgy színének eme szerek által okozott változásait.

Primavera Gr. tanár írja, hogy a szantonin, a szenna, a rhabarbara a húgsavakat élénk zöldes-sárgára festik, mely valamely epefestényre vagy uroxanthinra emlékeztet; az alkáliákat skarlát pirosra úgy hogy nagymennyiségű uroeritrinra vagy erős vérhúgyra a hólyagból (hólyagvérzésre) lehetne következ tetni. Megösmernhető, hogy a húgy az említett gyógyszeranya gokból részeczeket tartalmaz-e, ha a kissé ferdén tartott kém csőbe néhány csepp ammoniákat öntve a húgy felső részlete többé-kevésbbé zöldes-sárgává lesz, vagy még pirosabbá, ha már előbb olyan volt.

Ha a vörös színezet, kivált ha már előhaladott rothadás van jelen, oly mérvű, hogy az jobban nem fokozódhat, akkor a húgyot légenysavval vagy eczetsavval kell kezelni, s az veres színezet átváltozik élénk zöldes sárgára.

Annak megtudására valjon a beteg santonint, szennát vagy rhabarbarát kapott-e, egy kémcsőben a vett savas húgy gyal negyedrésznyi cloroformot kell összerázni; ha ez néhány perez múlva a kémcső fenekén szemcsésen zavarodva jelen meg, az santonint vagy sennát árul el; ha pedig a cloroform sárgára színeződik, az mindig rhabarbarara vételét árulja el, ha a húgy epefestenyektől mentes. Továbbá a santonin sokkal erősebben fest mint a szenna.

A csersavat tartalmazó húgy néhány órai állás után, zöld barnás színt kezd felvenni, a mely lassanként kivált még ha rothadásnak is indul, gyarapszik egészen kávébarnára. A cser sav felismerhető a felületén létrejövő viola színről, melyet az óvatosan hozzáöntött ammoniák előidéz.

Az acid. fenicumtól a húgy előbb vöröses-sárga, később többé-kevésbbé barna lesz. Felismerésére egy kémletben, a

phosphorsavas magneziára tett kémelés után, midőn még mintegy forr, öt-hat csepp pokolkő oldatot (egy r. sóttartalmazó 20 r. vízben oldva) adunk s az egész kémlet azonnal sötét és fekete lesz. De mindig meg kell győződni, hogy a kémlendő húgyban sem csersav sem diabeticus cukor nincs jelen, a mi a leirt eljárásra hasonló feketedést adna.

A salicilsavas szoda a húgynak inkább élénk zöldes-sárga színt kölcsönöz. Jelenléte kimutatható, ha 5—6 köbctmnyi húgyhoz ugyanannyi vaspercloruret adva, azonnal szép rózsaszín violaszín áll elő.

(Italia medica 1881. Buliet, di Scienze med. di Bologna, és II medico veterin.)

Különfélék.

Személyi hírek. A bécsi cs. k. állatorvosi intézeten Ö Felégének legmagasabb határozatával f. é. január 14-én *Csokor János* dr., eddig ugyanazon intézeten adjunktus, az általános kórtan, a kórboncztan valamint törv. széki állatorvostan rendes tanárává lőn kinevezve. Egyszersmint az állat- és húsvizsgálat előadásával lett megbízva.

Ugyanazon intézeten *Struska J.* dr. a sebészet- és műtét tan- és sebészeti kórodákra adjunktussá és az állatorvostan történelme és irodalma tanítójává neveztetett ki; hasonló minőségben nyerte kineveztetését *Polansky St.* dr. az általános kórtan- és kórboncztan tanszékhez.

Az állam által rendszeresített amaz állami állatorvos állomásokra, melyek miatt több oldalról interpelláltattunk volt, mint halljuk *Bb'jthe Lajos*, hunyadmegye állatorvosa, *Krausz Károly*, nagyküüllő m.; *Trombitás Ignác* vesztegintézeti segéd Orsován, és *Kovács Ignác* állatorvos, ki eddig a miniszteriumba volt beosztva, neveztettek ki.

Takonykórral történt fertőzés következtében halt el f. hó 10-én az állatorvosi tanintézet egyik hallgatója, a cs. k. gyógykovács Tompos Bálint, kinek egy takonykóros ló tüszentése kö-

vetkeztében a ragályanyagból némi a szemébe jutott. A conjunctiván át felszivatva a borzasztó betegség egészen kifejlődött a szerencsétlen fiatal emberen. Eltemettetése általános részvét mellett az intézeti hallgatóság nagyszámú jelenlétében ment végbe.

A veszettség lónál némely esetben igen hosszú incubáció val bir; a leghosszabb eddigelé 191 nap; tehát 6 és fél hónap. Azonban a „Clinica veterinaria 1879. oktoberi füzetében olvasható Gotteswintter közleménye, két veszettségben szenvedő lóról szól, egész részletesen tárgyalva a tüneteket úgy az élő állatokról mint azok hulláiban talált változásokról a melyekből kitűnik, hogy kétségen kívül veszettségben szenvedtek volt amaz állatok. G. a betegség fejlődéséről szólva oly adatokat közöl, melyek szerint ama két ló 20 hónappal azelőtt lett megharapva veszett kutya által; húsz hónapig lappangott tehát a veszettségi vírus s az állatok az idő alatt látszólag egészen egészségesek voltak.

Elvetelés egy érdekes esetét közlik a „Veterinary Journal” f. é. marcziusi füzetéből a „Gazd. L. és M. Föld; ugyanis egy 21 éves kancza terhességének 9-ik havában elvetélt; a három világrahozott csikó közül kettő kevés ideig még élt, míg a harmadik már az eléléskor döglött volt. A kancza utólagosan erősen vajudott, miért a méhlepénynek s a magzatbúrkoknak művi eltávolítása eszközöltetett, ez, bár nehezen, sikerült is, de erős méhvérzés követte, a mely azonban Morphin oldatnak bőr alá való fecskendésére csaknem röktön elállott s az állat teljesen felüdült. Ugyanazon állat két évvel azelőtt szintén két csikót vetélt el.

Egy a veszettségben elhullott lovat bonczoltak f. hó 7-én az állatorvosi tanintézeten, a *mely állat annyiban* érdekes eset képez, a mennyiben annál a veszettség a harapás után 191 nap múlva tört ki.

Rovarok ellen. A „Term. tud. Közlöny" XII. k. 132.f.-ben olvashatjuk, hogy a *holumbdcsi legyek s általában a rovarok ellen*, melyek a gazdának jelentékeny károkat okozhatnak, úgy látszik hogy a kvasszia-fa teljesen megbízható s könnyen alkalmazható szernek fog bizonyulni. W. Chappel wegbridgeri angol birtokos felhozza, hogy egy barátja tanácsára gyümölcsfáit és szőlőtökéit a kvasszia-fa hígított forrázatával fecskendezteté meg, kísérletképen a rovarszúrások okozta károk elhárítására. A kísérlet teljesen sikerült. A fák, melyekről azelőtt a rovarszúrások következtében termést nem is lehetett kapni, egészen magukhoz jöttek s a következő évben szép termést hoztak. Egy fontnyi kvasszia forgácsot (a gyógyszerár- vagy anyagkereskedésben kapható) megfelelő mennyiségű vízben főzve, ezt aztán mintegy 36 ltrnyire hígította s azzal fecskendőből a növényeket lehetőleg a levelek alsó lapjára fecskendezte. Azóta minden évben alkalmazta ez eljárást s az eredmény mindig teljesen kielégítő volt. — Chappel tapasztalatait egy fiatal ember, kit a moszkító kítók rúttól összecsapkedtek úgy használta fel, hogy megpróbálta a hígított kvasszia-oldattal arczát és kezeit bekenni, s azt tapasztalta, hogy a moszkító többé nem bántották s a legnagyobb raj között is nyugodtan tudott aludni. — Tettek kísérleteket gyermekekkel s állatokkal ugyanazon kedvező eredmény nyel t. i teljesen megvédték azokat a rovarok ellen, anélkül, hogy az ilyen hígított oldat bármi ártalommal lett volna az egyénekre. — Meglehetne kísérteni nálunk is.

Szerkesztői közlemény.

B . . . G. urnak A levelében közölt panaszok és nehézményeket, ámbár nincs tisztán kifejtve, kívánsága szerint közölni fogjuk az egylet működő bizottságával, noha nem igen lesz valami hatásos eredménye.